

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P. B.**, bývajúceho v N., v dovolacom konaní zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária R., proti žalovaným **1/ Ing. J. B.**, bývajúcemu v N., **2/ J. M.**, bývajúcemu v N., **3/ M. Š.**, bývajúcemu v N., všetci zastúpení Mgr. R. H., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom V. , **4/ M.** a **5/ S. P. P., a.s.**, so sídlom v B. o náhradu škody na zdraví, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp.zn. 14 C 206/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 24. marca 2009 sp.zn. 6 Co 23/2009, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 24. marca 2009 sp.zn. 6 Co 23/2009 v časti týkajúcej sa žalovaných 2/ a 3/ vo veci samej a vo výroku o trovách konania **z r u š u j e** a vec mu vracia v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na súde 13. augusta 2004 spočiatku len proti Ing. J. B. žalobca sa domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu jednak 120 000,-- Sk spolu so 17, 6 %-ným úrokom z omeškania od 10. októbra 2003, a jednak 19 080 000,-- Sk spolu s 13 %-ným úrokom z omeškania od právoplatnosti rozsudku do zaplatenia. Žalobca v priebehu konania navrhol, aby súd pripustil, aby do konania vstúpili aj žalovaní 2/ až 5/. Uloženia povinnosti žalovaným 1/ až 5/, aby mu spoločne a nerozdielne zaplatili žalované sumy, žalobca sa domáhal z titulu náhrady škody na jeho zdraví vzniknutej v dôsledku úrazu, ktorý utrpel dňa 2. mája 1997.

Okresný súd Nitra (súd prvého stupňa) rozsudkom z 26. novembra 2008 č.k. 14 C 206/2004-366 žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaným 1/ až 5/ ich náhradu nepriznal a že trovy konania znáša štát. Žalobu proti žalovaným 1/, 2/ a 3/ zamietol majúc za to, že dôvodne uplatnili námietku premlčania práva žalobcu. Vychádzal

z toho, že zdravotný stav žalobcu bol ustálený už dňa 4. februára 1998. Dvojročná premlčacia doba v zmysle ustanovenia § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (OZ) tak začala plynúť dňa 5. februára 1998 a uplynula 7. februára 2000, keďže posledný deň lehoty pripadol na sobotu. Ak teda žalobca podal žalobu o náhradu škody až 13. augusta 2004, urobil tak oneskorene, po uplynutí premlčacej doby. Dodal, že žalobcovi nič nebránilo vykonať relevantné zistenia, kto konkrétne za jemu spôsobenú škodu zodpovedá, teda kto je škodcom. Žalobu proti žalovaným 4/ a 5/ zamietol z dôvodu nedostatku ich pasívnej legitímácie.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Nitre (odvolací súd) rozsudkom z 24. marca 2009 sp.zn. 6 Co 23/2009 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovaným 1/ až 5/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa o tom, že zdravotný stav žalobcu bolo možné považovať za ustálený už dňom 4. február 1998. Rovnako ustálil, že dvojročná premlčacia doba v zmysle ustanovenia § 106 ods. 1 OZ začala plynúť v deň nasledujúci po tomto dni. Pokiaľ žalobca v odvolaní vytýkal súdu prvého stupňa, že v dôvodoch svojho rozhodnutia nijak neriešil otázku, kedy sa vlastne dozvedel o tom, kto za škodu zodpovedá, odvolací súd poukázal na to, že žalobca bol dňa 9. marca 1998 vypočutý na Okresnom riaditeľstve PZ v N. a že prevzal aj uznesenie z 20. augusta 1998 o uložení trestnej veci, „kde taktiež v odôvodnení uznesenia sa uvádza, že vykonaným šetrením bolo zistené, že dodávateľ – firma M. vykonával rozkopávku na ul. C.“. Tomu, že žalobca vedel o tom, že pozemné práce vykonávala firma M. svedčí podľa odvolacieho súdu aj jeho ďalší postup v konaní, „keď jeho matka opätovne v jeho zastúpení dňa 24. augusta 1999, teda v priebehu roku po obdržaní uznesenia, sa pokúšala o zmier u firmy L. a takýto pokus o zmier bol zaslaný na vedomie firme M. N“. Podľa odvolacieho súdu túto skutočnosť potvrdili žalovaní 1/ až 3/, „ktorý uviedli, že takýto list od navrhovateľa obdržali“. Z uvedeného možno podľa odvolacieho súdu „jednoznačne“ vyvodit' záver, že žalobca sa o tom, kto za škodu zodpovedá, dozvedel už pri svojom prvom výsluchu na polícii dňa 9. marca 1998, najneskôr pri prevzatí uznesenia o uložení veci z 20. augusta 1998. Podľa odvolacieho súdu právo žalobcu sa premlčalo aj voči žalovanému 5/, pretože sa žalobca dozvedel „o zodpovednosti“ žalovaného 5/ už v roku 1998. Naostatok sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa o nedostatku pasívne legitímácie žalovaného 4/.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v časti výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok prvostupňového súdu, ktorým bola zamietnutá žaloba voči žalovaným 2/ a 3/,

žalobca podal dovolanie, v ktorom uplatnil všetky dovolacie dôvody v zmysle § 241 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov (O.s.p.). Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil tak napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, prípadne aj ním potvrdený prvostupňový rozsudok, a aby vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Rozhodnutie o tom, že námietky premlčania žalovaných 2/ a 3/ sú oprávnené a že žalobu voči nim treba zamietnuť, podľa názoru dovolateľa založili súdy na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. písm. c/ O.s.p.), čím v konečnom dôsledku mu odňali možnosť konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v súvislosti s § 237 písm. f/ O.s.p.). Nesprávnosť právneho posúdenia veci, ktorá spôsobila odňatie možnosti konať pred súdom, spočívala podľa názoru žalobcu v nesprávnej interpretácii ustanovenia § 106 ods. 1 OZ, konkrétne v otázke plynutia subjektívnej premlčacej doby z hľadiska posúdenia, kedy sa vlastne dozvedel o tom, kto za škodu zodpovedá. Existenciu vady v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. videl žalobca v tom, že rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je preskúmateľné, pretože vôbec nerieši otázku, ktorý deň je možné považovať za deň, kedy sa dozvedel o tom, že za škodu zodpovedajú žalovaní 2/ a 3/.

Žalovaní 1/ až 3/ navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietol, a v prípade jeho prípustnosti, aby ho zamietol. Mali za to, že súd prvého stupňa ako aj odvolací súd riadne a správne ustálili skutkový stav a správne posúdili vec aj po právnej stránke.

Žalovaný 4/ sa k dovolaniu nevyjadril.

Žalovaný 5/ vo svojom vyjadrení trval na svojich v predchádzajúcich námietkach ohľadne jeho pasívnej legitímácie v spore a premlčania práva žalobcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý je príslušný rozhodnúť o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov, ako súdov odvolacích (§ 10a ods. 1 O.s.p.), prejednal vec bez nariadenia pojednávania, keďže jeho nariadenie nepovažoval za potrebné (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k týmto záverom:

Podľa § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý. Ak nejde o vady uvedené v § 237, neprihliada

na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolací súd sa preto zaoberal v prvom rade otázkou, či konanie odvolacieho súdu, ktoré predchádzalo vydaniu dovolaním napadnutého rozhodnutia, nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O.s.p. Predmetné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie v danej veci je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože žalobcovi sa jeho postupom odňala možnosť konať pred súdom.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústava) zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Článok 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50). Zároveň podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o tejto ochrane ustanoví zákon, resp. v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy je možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú (I. ÚS 56/01). V obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 304/06).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho

opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Jedným z takých dôvodov je aj odňatie možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), pod ktorým pochybením súdu sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom i k právnej stránke veci a pod.)

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. To platí aj pre výklad a používanie procesnoprávných predpisov.

Vydaniu rozhodnutia súdu musí predchádzať zákonné konanie (fair proces), t. j. taký postup súdu, v ktorom je zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcim. Ide o procesné práva, ktoré môže účastník uplatniť nielen v konaní na súde prvého stupňa, ale aj v odvolacom konaní. Realizácia týchto práv v odvolacom konaní je však znemožnená, ak odvolací súd v konaní o splnenie povinnosti nahradiť škodu sa síce stotožní s konečným záverom súdu prvého stupňa o neopodstatnenosti žaloby, ale svoje rozhodnutie založí na právnych záveroch vychádzajúcich zo skutočností s ktorými sa prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí nezaoberal a ku ktorým sa neúspešný žalobca nevyjadroval, pretože k tomu nemal dôvod.

Súd prvého stupňa sa v časti odôvodnenia svojho rozhodnutia zaoberajúcou sa otázkou premlčania práva žalobu na náhradu škody vyporiadal iba s otázkou, kedy bol zdravotný stav žalobcu ustálený, t.j. kedy sa žalobca dozvedel o škode, nie však aj tým, kedy sa dozvedel o tom, kto za ňu zodpovedá; v dôvodoch svojho rozhodnutia k tomu iba poznamenal, že žalobcovi nič nebránilo vykonať relevantné zistenia, kto konkrétne za jemu spôsobenú škodu zodpovedá, teda kto je škodcom. Ostatne uvedené odôvodnenie nijak neustaľuje, kedy sa podľa súdu žalobca dozvedel o tom, kto za škodu zodpovedá. Na rozdiel od toho, odvolací súd reagujúc na odvoláciu námietku žalobcu, že súd prvého stupňa v dôvodoch svojho rozhodnutia nijak neriešil predmetnú otázku, poukázal na to, že žalobca bol dňa 9. marca

1998 vypočutý na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru v N. a že prevzal aj uznesenie z 20. augusta 1998 o uložení trestnej veci, „kde taktiež v odôvodnení uznesenia sa uvádza, že vykonaným šetrením bolo zistené, že dodávateľ – firma M. vykonával rozkopávku na ul. C.“. K tomu tiež uviedol, že tomu, že žalobca vedel o tom, že pozemné práce vykonala firma M. svedčí aj jeho ďalší postup v konaní, „keď jeho matka opätovne v jeho zastúpení dňa 24. augusta 1999, teda v priebehu roku po obdržaní uznesenia, sa pokúšala o zmier u firmy L. a takýto pokus o zmier bol zaslaný na vedomie firme M. N“. Podľa odvolacieho súdu túto skutočnosť potvrdili žalovaní 1/ až 3/, „ktorý uviedli, že takýto list od navrhovateľa obdržali“. Z uvedeného bolo možné podľa odvolacieho súdu „jednoznačne“ vyvodiť záver, že žalobca sa o tom, kto za škodu zodpovedá, dozvedel už pri svojom prvom výsluchu na polícii dňa 9. marca 1998, najneskôr pri prevzatí uznesenia o uložení veci z 20. augusta 1998.

Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa žalobca dozvedel, že odvolací súd vyvodil svoj právny záver o premlčaní jeho práva (ako dôvod odmietnutia peňažného nároku) zo skutočností dosiaľ prvostupňovým súdom nehodnotených. V tomto štádiu konania už žalobca nemal možnosť zaujímať k skutočnostiam, odôvodňujúcim iný právny záver odvolacieho súdu stanoviská, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie alebo spochybnenie a vyjadrovať sa aj k ich právnej relevantnosti vo vzťahu k predmetu konania. Znemožnenie realizácie procesných práv účastníka v takomto prípade je prakticky dôsledkom nerešpektovania ústavného princípu dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania odvolacím súdom, lebo účastníkovi konania odopiera možnosť prieskumu správnosti nových, poprípade z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ neriešených (z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom však rozhodujúcich) skutkových zistení.

Dovolací súd dospel k záveru, že takýmto postupom a rozhodnutím odvolací súd zaťažil svoje konanie vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

Vychádzajúc z uvedeného, dovolací súd dovolaním žalobcu napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil v časti týkajúcej sa žalovaných 2/ a 3/ a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 a 3 O.s.p.).

S prihliadnutím na dôvod, pre ktorý dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu, nezaoberal sa opodstatnenosťou dovolacej námietky žalobcu, že ním napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Úlohou odvolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnom posúdením veci, je vyriešiť otázku, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny predpis a či ho aj správne interpretoval. V danom prípade však toto posúdenie (vzhľadom na vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.) nebolo možné. Napriek tomu, dovolací súd pre ďalšie konanie, na ktoré sa vec vracia, poznamenáva, že poškodený sa dozvie o tom, kto za škodu zodpovedá (§ 106 ods. 1 OZ) vtedy, keď získa vedomosť o takých skutkových okolnostiach, ktoré môžu založiť dôvod pre záver o zodpovednosti určitého subjektu; nemusí ísť o zistenie (istotu v bežnom slova zmysle), postačuje, aby skutkové okolnosti, s ktorými poškodený disponuje, boli spôsobilé taký záver o možnej zodpovednosti určitého subjektu založiť. Uvedené samozrejme nemožno vykladať tak, že by zákonom vyžadovaná vedomosť poškodeného o tom, kto za škodu zodpovedá, bola naplnená už na základe číreho predpokladu; z toho hľadiska je rozhodujúce, kedy sa poškodený o týchto skutočnostiach (skutkových okolnostiach) preukázateľne dozvedel (podobne rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. mája 2010 sp.zn. 1 Cdo 82/2009, podľa ktorého poškodený sa dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá v okamihu preukázateľného získania informácie o skutkových okolnostiach, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, konkrétne ktorá fyzická alebo právnická osoba za škodu zodpovedá; v uvedenom okamihu nemusí byť daná z rozhodnutia súdu vyplývajúca nespochybniteľná istota poškodeného o zodpovednom subjekte a o jeho zodpovednosti). Podľa odvolacieho súdu iba z toho, že žalobcovi pri jeho výsluchu na polícii bolo oznámené, resp. v uznesení príslušného orgánu polície z 20. augusta 1998 ČTK: X. bolo uvedené, že stavebné práce na Ulici C. vykonávala „firma M.“, sa bez ďalšieho, vzhľadom na ďalšie zistenia v priebehu konania, nedá „jednoznačne“ vyvodiť, ako to urobil odvolací súd, že žalobca sa dozvedel o tom, kto za škodu zodpovedá v zmysle § 106 ods. 1 OZ. Pri riešení tejto otázky sa odvolací súd v ďalšom konaní vyporiada s tvrdením žalobcu v jeho návrhu, aby súd pripustil, aby do konania pristúpili ako žalovaní aj J. M. a M. Š. (č.l. 112-113 spisu), že až zo Zmluvy o dielo medzi objednávateľom S. P. P., š.p. a zhotoviteľom Stavebnou firmou M., X, doručenej mu zástupcom žalovaného 1/, a z následného šetrenia sa dozvedel o tom, že stavebné práce na Ulici C. v skutočnosti vykonávali traja podnikatelia ako členovia združenia. Z obsahu spisu (č.l. 215-217 spisu) vyplýva, že účastníci J. M., podnikajúci pod menom M.-M., M. Š., podnikajúci pod menom Š.-M. a J. B., podnikajúci pod menom B.-M., uzavreli dňa 2. januára 1993 Zmluvu o združení. Predmetná

zmluva bola uzavretá v zmysle ustanovenia § 829 a nasl. OZ; združenie ňou založené teda nie je právnickou osobou (§ 829 ods. 2 OZ). Z obsahu zmluvy nevyplýva, že by sa jej účastníci dohodli aj o nejakom názve združenia; nositeľmi obchodného mena M. boli iba jednotliví účastníci Zmluvy o združení.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. novembra 2010

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová